

„Veš, gospodine, to je bilo tako: Ravno sem prav lepo sanjal o moji pesmic i, o vojni blagajni³⁾, ko me je prebudil peket konjskih kopit. Čudno in neverjetno se mi je zdelo, da bi sedaj kdo odhajal — okrog mene je bila namreč črna noč —, in sem hotel pogledati, koliko imamo na času. A nisem imel žveplenke. Ob enem se mi je pa nakrat ustavil časovnik. Pustil sem torej celo stvar pri miru in šel samo v hlev pogledat po konjih. Konj onega čuždenca³⁾ s hubavim nosom je manjkal. Nato sem zopet prijetno zaspal. In ker svojega časovnika od tedaj še nisem navil, stojijo kazalci še vedno na enem in istem mestu.“

„Je že dobro. Idi sedaj v kuhinjo in zapovej, da se nam pripravi zajutrek.“ Vrnil sem se k onima.

„Ob jedni uri je odjezdil Haronis. Ilija pravi, da je imel dobrega konja.“

„To je dokaz, da je on tat“, dejal je Pedro.

„Sedaj verjamem“, rekel je Jules. „In zdi se mi tudi, kakor da sem slišal v spanju škripanje okna, a gotovo ne vem.“

„Da je prišel skozi okno, to je brezdvomno“, menil sem jaz. „In vidite, tam kraj hleva leži lestva; po njej je splezal v sobo. Predrzen je bil kakor nihče drugi.“

„Pa kako je vedel, da imam mnogo denarja pri sebi?“

„Takrat, ko ste iskali naslov njegovega domovja, je videl vaše zlate, ki so mu zapeljivo zažareli pred očmi; to sem sam opazil.“

„In od tedaj njegovo laskanje!“ pripomnil je Pedro.

„Morda pa niti Pir Haronis ni!“

³⁾ Tujec.

„Mogoče“, odvrnil sem jaz. „V Irazmelik pa moramo itak iti, da se prepričamo o tej zadevi.“

„A preje grem na policijo“, ovrigel je Jules, „da ukrene vse potrebno.“

„Pustite, ta ga že ne zasači.“

„Drugače ga pa ne dobimo.“

„Poiščemo si ga sami.“

„Kaj se vam zdi?“

„Sennor Joseph govori popolnoma prav“, je presekal govor Španjol. „Sami ga bomo iskali, ker ga dobro poznamo. Najprvo je treba vedeti, kam se je obrnil, drugo je potem lahko. Na železnico jo gotovo ni pobrisal, ker tu bi bil takoj naš; brzojav je hitrejši.“

„To je gotovo“ pritrdil sem jaz. „Naša najprva pot vodi sedaj v ono selo; vse drugo sledi.“

„A najbolje je, da se tatvina naznani sodišču“, oponesel je zopet Francoz.

„Nikakor. Le pomislite! Prvič ni policija tako dobro organizovana kakor pri nas; drugič bi morali mirno čakati tu v Plovdivu toliko časa, da bi ga dobili, in to zna trajati, kdo ve, kako dolgo. In nazadnje bi jim še ušel. Sedeti in dolgočasiti se tukaj, to mi pa nikakor ni po volji. Mi sami smo, kakor že rečeno, mnogo na boljem, ker ga dobro poznamo, in toliko prebrisani, kolikor je bolgarska policija, pa mislim, da smo tudi.“

„Saj res! In pri tem bomo tudi marsikaj doživeli, kar je moj glavni smoter. A denar moramo dobiti, naj velja, kar hoče; vidva ne slutita, koliko mi je ukradenega! Izguba bi bila velikanska.“

Malo pozneje smo že dirjali trije jezdec, Francoz, Španjol in jaz. — Ilija je moral ostati v gostilni —, proti Irazmeliku.

Čez pol ure smo bili tam.

(Dalje.)

Slika.

(Spisal Janko Barlè.)

I.

Mesto se sicer zove, vendar ni drugega kakor velika vas. Od lepe, velike cerkve se spušča dolga ulica. Hiše so se razvrstile ob obeh straneh ulice brez pravega reda. Jedna je jednonastropna, druga pritlična, jedna ima velika okna, druga majhna, ta je pokrita z opeko, druga z deščicami, prva ima visok zakajen dimnik, druga nizek, pri tretji ga pa niti ni. Druga ulica se spušča navpično na prvo in potem se še malo zavije, vendar podobna je prvi. Tu pa tam oznanja pisani napis prodaj-

jalnico, na vratih je pribito raznovrstno blago, dežniki, biči, metle, v oknu je razna posoda, milo, rute, sladkor, igrače, smodke in druge take stvari, vsega po malem in za silo. Smrekovi vršički, nekateri pravi, drugi ponarejeni, nam kažejo gostilne, katere so ob semanjih dnevih prav živahne, po večerih, razven jedne, dveh, pa prazne. Skoro pred vsako hišo najdeš klop, kjer posebno ob večerih, in ob nedeljah in praznikih posedajo naši meščani in meščanke in kjer se preresetavajo vsi najvažnejši dogodki v mestu in okolici. Evo, tako vam je naše mesto!

Ob koncu prve dolge ulice sta se stisnili dve mali hišici. Podobni sta si kakor dve sestri. Prva kakor druga je belo oličena, prva kakor druga je pritlična in pokrita z visoko, počrnelo streho, za obema se prostira lep, prostoren vrt s sadnim drevjem, zelenjavo in cveticami.

Prva je bila svojina očeta Grzina in njegove žene, a v drugi je gospodarila vdova pokojnega Vrtina. Grzinova sta imela hčerko Anico, a Vrtinova je imela jedinega sina Antona, kateri svojega očeta niti poznal ni: umrl je nekoliko tednov pred njegovim rojstvom. Navadno se sosede posebno radi ne gledajo, no tu je bilo drugače. Vdova Vrtinova je našla pri Grzinovih dobre prijatelje, kateri so ji posebno v prvem času po moževi smrti res mnogo pomagali in se pokazali prave sosede. Sirota je ostala sama, neizkušena in brez oslombe, pri Grzinovih pa so ji svetovali in dejansko pomagali. Bogastva ni bilo ni tu niti tam, vendar dobivalo se je za potrebo, in to je dovolj.

Anica in Tonček sta skupaj rastla. Anica je bila nekoliko mlajši, šibek, mil otrok črnih las, črnih očíj in dobrega srca. Tonček je bil nagajiv, vesel deček, katerega je mati vzgajala, kolikor je najbolje mogla. Moj Bog, saj ji je bil jedinec, jedina nada in veselje. Otroci, kakor otroci! Igrala sta se skupaj, tekala po ulici, skakala po vrtu, smejala se, popevala i dražila se tudi včasih med seboj. Tonček je bil seveda le nagajivi Tonček. Anica je dobila malo punico iz sejma. To je pestovala, ujčkala, preoblačila in čuvala kot najljubše svoje blago, a Tonček jo je jedenkrat, bilo je baš po dežju, vzel Anici in vodil po blatu in travi, češ naj se malo izprehodi, in punica si je zamazala krilce. Kdo bi se potem ne jezil? Anica mu je punico ježno iztrgala iz rok, nakremžila se in odšla domov govore:

„Vidiš, takov si, Tonček! Nič več se ne bom s teboj igrala!“

A Tonček? Smejal se je.

Čez jedno uro je pa prišla Anica zopet na vrt in povedala Tončku, da so se punici krilca posušila. In takrat sta se smejala oba.

Anica je imela lepo muciko. Igrala se je z njo, božala jo in privezala ji rdeč trakec okrog vratu. In Tonček se je tudi z njo igral, igrali so se vsi trije. A ko je jedenkrat Tonček sam po vrtu skakal, priplazila se je mačica k njemu, on se je malo z njo igral, potem pa jo je zaprl v kurnik. Ko je tudi Anica prišla na vrt, povprašal jo je Tonček nagajivo:

„Hej Anica, kje pa je tvoja mucika?“

„Glej res, že celo popoldne je nisem videla. Muc, muc, muc!“ — klicala je Anica mačico.

„Vidiš Anica, ti premalo paziš na svojo muciko. Lepa je, pa jo je morda kdo odnesel“, modroval je Tonček.

„Ej saj res, da se ji ni kaj pripetilo!“ — in odhitela je Anica v hišo in iskala jo, vendar ni je našla. Prihitela je zopet nazaj in vabila mačko: muc, muc, muc!

Kar se mačica oglašila z glasnim: „Mjav, mjav!“ iz Vrtinovega kurnika.

„Ti grdun, ti“, — dejala je, — „to si pa zopet ti napravil! Kaj pa, ko bi tebe kdo tako zaprl? Zaslužil bi pač!“ — in odhitela je h kurniku, da oslobodi svojo miljenko.

Tonček se je pa muzal in dejal Anici, da je mucika morda šla piščeta krast. Tak vam je bil Tonček.

V igri in nedolžnem veselju so otrokoma hitro potekla leta. Trebalo je iti v šolo. Tonček je moral jedno leto preje v šolo in od tedaj je bil malo modrejši. Razkazoval je Anici svoj abecednik, kakor bi bil učenjak, in pripovedoval ji vse, kar se lepega uče v šoli. Anica ga je verno poslušala in še prosila, da tudi njo nauči brati in pisati. Tonček je to seveda storil, kolikor je mogel; no bilo je pač premalo, zato je moral tudi Aničin oče, kadar je utegnil, Anici kaj pokazati, in ko je znala za silo čitati, takrat je bila srečna in težko je pričakovala dné, ko pojde tudi sama v šolo. In ko je prišel naposled ta srečni trenutek, znala je kmalu toliko kakor Tonček. Ob nedeljah popoldne sta se oba dobivala pri Tončkovi mami, katera jima je čitala „Zgodbe sv. pisma“ in druge take lepe stvari. Takrat je bil celo Tonček miren in skupaj z Anico poslušal verno, kar je mati čitala. Srce je bilo obema nedolžno in nepokvarjeno, — v pomladi njunega življenja, dokler ni Anica vzrastla lepa, tiha deklica, a Tonček krepak, pošten mladenič.

II.

Toliko imetja ni bilo pri Vrtinovih, da bi bila mogla mati poslati Tončka v šole; ker pa tudi niso imeli toliko posestva, da bi se bil Tonček posvetil samo gospodarstvu, dogovorila se je Vrtinka z Grzinom v tem zmislu, da pojde Tonček k domačemu mestnemu trgovcu Butorecu v prodajalnico.

„Škodilo mu ne bo“ — dejal je Grzin — „ako se nekoliko obrusi in izuči. Ako pa nanesne prilika, — kdo vé, — odpre nazadnje še celo sam prodajalnico!“

„Prav tako je —“ pritrdila je Vrtinka — „z gospodarstvom je danes težka in to nekoliko polja, kar ga imam, še vedno lahko obdela.“

Obema je bilo prav in Tončku tudi. Bogati trgovec Butorec je pa nadarjenega in

poštenega Tončka prav rad sprejel v prodajalnico.

Anica je bila največ doma. Namestovala je že mater v gospodinjstvu in v kuhinji, šivala je in plela, zahajala pa malo kam. Imela je le dve prijateljici: Zoretičevo Pepico in Prosenovo Ivanko. Če je sploh kam šla od doma, bila je izvestno pri nji, saj sta bili ti deklici tihi, dobri in njeni znanki iz šolskih let. Kadar sta oni prišli k njej, takrat je bilo veselo. Razkazala jima je svoje cvetlice, katere je skrbno gojila. Mala okna Grzinove hišice so bila vedno v cvetju. Tu so viseli rdeči klinčki, poganjal je zeleni rožmarin in majale so s svojimi polnimi glavicami lepe fuksije.

Kaj pa šele v vrtu, tu vam je bilo cvetja! Anica je vsako jutro zgodaj vstala in prvo je bilo, da je šla pogledat k cvetlicam na vrt. Plela je, zalivala in presajala; vse stezice so bile obrobene s cvetlicami, a na treh gredicah je vedno rastlo cvetje. Tu se je vpenjal plavi slak, gosposke marjetice so molele kvišku svoje male rdečkaste glavice; tam so dehte lepe vrtnice, dišeča reseda je širila po celem vrtu svoj ugodni duh; ondi v zatišju so cvetle šmar-nice, a ko se je približala jesen, takrat so se razcvetle raznobojne astre s svojimi nežno narezljanimi cvetovi, in na visokih grmih pokazale so se rumene, rdeče in pisane georgine. Mati se je res v početku malo hudovala, češ čemu tem cvetlicam toliko prostora, kjer bi lahko rastla koristna zelenjava, a ko je videla, kako so Anici te cvetke mile, pustila ji je to nedolžno veselje.

Lepo je bilo videti Anico, ko je bila med temi svojimi ljubimkami. K vsaki je sklonila črnolaso glavico, vsaki je pošepetala nekoliko besedij, a ko je včasih zapela s tihim glasom preprosto pesmico, katere napev je v onem nedolžnem veselju, ko je pohajala med cvetlicami, sama kar sproti zmišljevala, takrat so zagostoleli tudi ptički, kateri so malo dalje po drevju skaketali, in zatrepetal je s svojimi lah-kimi krilci rumeni metuljček, kateri je letal od cvetke do cvetke. In kaj ne bi pela, saj ji je bilo srce nepokvarjeno in čisto, kakor oni veliki cvetovi snežno belih lilij, katere so se razcvetale ob stezici. Nu in če se je tedaj tam iz sosedove hiše pokazala glava Vrtinove matere, tedaj je Anica hitro tje stekla in jo veselo pri-jela za roko, veleč:

„Ej teta (tako je vedno govorila Vrtinki) — stopite no malo v moj vrtec! Danes se jih je zopet nekoliko razcvetlo. Oj, kako so lepe!“

Če se je pa tedaj iz hiše pokazal tudi Tonček, takrat je Anica kar utihnila, kakor da se ga je prestrašila.

„Ali meni nečeš pokazati svojih cvetic, Anica?“

„Le pojdi, pojdi tudi ti, —“ dejala je — in takrat ji je pordelo lice, kakor oni predpasnik, katerega je imela okrog pasu, dasi ni vedela zakaj. Čudno ji je bilo; prepirala se nista, noben ni storil drugemu nič žalega, da bi si smela kaj očitati, in vendar ji je bilo tako ne-navadno, tako tesno pri srcu, ko je bil on poleg nje, da je hotela kar zbežati, a ni mogla. Spominjala se je, kako sta se nekdan skupaj igrala in zabavala, spominjala se je dobro, kako ji je bilo nekdan ugodno v njegovi družbi, in sedaj bilo ji je kar najedenkrat drugače, povsem drugače. Silila se je, da bi bila zopet taka, kakoršna je bila nekdan, da ga malo podraži, vendar ni šlo in ni šlo. Besede so se ji kar trgale, in čim preje je mogla, pohitela je nazaj v hišo.

Sedla je zopet k mizici pri oknu, začela šivati, hotela je biti zopet vesela, hotela je, da ničesar ne misli, a zopet je mislila in mislila, kako je to, da je vse tako prišlo. Pustila je za trenutek šivanje, vzdignila glavico, pogledala cvetlice na oknu, a črni očesci sta ji ušli nehoté na ulico, in glej, po ulici je korakal Tonček. Obrnila je zopet hitro svojo glavico od okna in začela šivati, nu, čutila je, kako so ji lica zardela. Kar razjezila bi se.

Tonček Vrtinov je bil po treh letih trgovski pomočnik. Gospodar in drugi so mu svetovali, naj gre malo v svet, da se bolje izučí. Ko je on to jednega večera povedal svoji materi, dejala je resno:

„Veš kaj, kar nikamor ne pojdeš! Sama sem in sedaj mi še ti odidi, kaj začnem? Pride bolezen, pride smrt, a ti v tujem svetu!“

„Nikarte tako, mati!“ dejal je Tone. — „Dobro veste, da vas ljubim in da bi bil naj-rajši vedno pri vas, a dandanes je potrebno, da človek nekaj sveta vidi. Saj ne bodem dolgo v svetu. Na tujem si zaslužim nekaj denarja, nekaj imamo sami, in ko domov pridem, odprem prodajalnico. Če Bog dá srečo, bolje bo vam in meni.“

„Bojim se za tebe, bojim — no, pa počakaj, da se porazgovorim z Grzinom! Pameten mož je; kakor poreče, tako napravimo.“

Ko je drugega dne odšel Tone v prodajalnico, opazila je Vrtinka Grzina, ko je nekaj obrezoval na vrtu, stopila je na dvorišče in ga poklicala:

„Slišite, sosed, stopite malo k meni v hišo! Nekaj vas moram povprašati.“

„Ej, pomenila bi se tudi tukaj lahko, ali ker želite, pa pridem.“

V sobi je povedala Vrtinka Grzinu sinovo željo.

„Prav govori fant“, dejal je on. „Škodilo mu ne bo, in kakor vidim, napravil se bo iz njega sčasoma dober trgovec.“

„Torej mislite, da bi ga pustila?“

„Zakaj ne? Vi ste še trdni, pomagali bomo drug drugemu, kakor do sedaj, a on, če bo tak, kakoršen je bil dosedaj, prinese nazaj izkustva in tudi nekaj imetka. Vidite, že dolgo sem mislil na nekaj. Vi imate sina, jaz hčer, dobra sta oba, skupaj sta odrastla, privadila sta se drug drugemu, bila bi lahko jedenkrat srečna zakonska. Kaj pravite vi na to, soseda?“

„Kaj bi rekla, kaj bi si mogla boljšega želeli; saj veste, da ljubim Anico kakor bi bila moja hči. Bog daj v to srečo!“

„Torej, pustite Toneta, naj gre v svet. A če bode ženitnina v hiši, takrat se pa celo midva malo zaobrneva!“ pristavil je smeje se Grzin.

„Vendar o tem za sedaj molčiva, da ne bi bil račun brez krčmarja. Otroka imata tudi svojo voljo.“

Pomenkovala sta se soseda še dolgo, delala razne načrte, a za Toneta je bilo odločeno, da gre v svet.

Prišel je naposled tudi ta dan. Vrtinka je pripravila sinu lepo popotnico in dala mu mnogo lepih naukov na pot. Kakor je bil Tone v početku vesel, da gre v svet, tako mu je bilo naposled, ko so se dnevi njegovega bivanja v rodnem mestu vedno bolj krajšali, nekako tesno pri srcu. Težko mu je bilo ločiti se od rodne doma in od matere, pa tudi od sosedovih. Zlasti pa mu je bilo hudo ločiti se od Anice, tovarišice iz otročjih let.

Odšel je zadnjikrat k sosedovim. Grzin in Grzinka sta se prijazno od njega poslavljal, želela mu mnogo sreče v tujem svetu, Anica je bila tiha in nenavadno blede. Ko se je Tone zagledal v njene tamne očesi, zazeblo ga je

nekaj, tako mu ni bilo še nikdar, in dasi se je junačil in pokazoval vesel, bil je tudi on vedno bolj tih.

„Šopek boš pa vendar dala svojemu staremu prijatelju, Anica, v spomin?“ dejal je smeje se na silo Anici.

„Seveda ti ga bom dala“, — odgovorila mu je deklica veselo in očesi sta se ji zalesketali. — „Pojdi z menoj na vrt, izbereš si sam cvetlice!“

In odšla sta. Ko sta bila sama v vrtu, čutil je Tone, da bi imel Anici še mnogo, mnogo povedati. Vendar beseda mu ni šla iz grla.

„Nu, katere cvetlice so ti najljubše?“ vprašala ga je Anica.

„Sama napravi šopek, Anica, shranil ga bom dobro.“

Sklonjevalo se je dekletce k cvetlicam in trgalo glavice drobnim cvetkam, a bilo mu je kot da mu kdo trga iz srca vse lepe mladostne spomine. Tone jo je molče gledel, tudi v njegovi glavi so rojile podobne misli.

Cveteck je bilo dovelj. Deklica je stala in začela cvetlice povijati z rdečo svilo. Drobnosti prstiči, s katerimi je ovijala nitko, so se ji tresli. Tone je poleg nje stal in gledal prste in cvetlice.

„Anica — Anica“, dejal je tiho, „ali se boš kdaj spomnila name?“

Anica je še bolj povescila glavo, iz prsij se ji je izvil tih vzdihljaj, a izpod črnih njenih trepalnic so zalesketale solze.

„Anica, odpusti, če sem te kdaj razžalil, in ne zabi name!“

Molče mu je podala šopek, orošen s solzami. Odšla sta zopet v hišo. Tone je sosedovim še vsakemu stisnil roko v slovo in odhitel domov. Zgodaj zjutraj, ko se je komaj na vshodu rdečila zarja, poslovil se je še od svoje dobre matere, sedel na voz in se odpeljal v tuji svet.

(Konec.)

Vzori in boji.

(Po prijateljevih pismih priobčil Jož. Ošaben.)

(Dalje.)

62. „Pobratimija“ ustanovljena. Novo življenje. V boj!

... vinotoka ... (VII. gimn. razr.)

Predragi prijatelj! Kakor vidim iz Tvojega poslednjega pisma, Vi dijaki tam doli v Novem mestu dremljete in spite liki kralj Matjaževa vojska sredi Triglava; hej, da si v Ljubljani,

to bi videl življenje! Tako veselo še ni bilo kakor letos, v sedmi šoli. In zakaj? Osnovni, ustanovili smo takoj v začetku šolskega leta tisto, po čemer sem hrepenel že davno, — društvo, v katerem se na skrivnem shajamo ter vadimo v vseh potrebnih rečeh, zlasti pa v pisateljevanju. Pomisli, nič manj nego sedemnajst nas je udov tega društva. Včeraj po-

gotovo storil kmalu; morda se nam tedaj posreči, prijeti ga. Poleg tega pa smo morali skrbeti, da ostane naša navzočnost prikrita. Kar se tiče Julesove afêre s popi, bilo je izvestno že pri obeh strankah pozabljeno; saj so se bili popje samo radi tega lotili Francoza, da bi sebi, — še bolj pa svetosti cerkve — pridobili pri ljudstvu več spoštovanja; orožnik je imel tu le nezatno ulogo. Sploh je bil pa ta človek,

kakor mi je pozneje pripovedoval Jules, kaj slaba podoba hudega in strogega orožnika. Majhen in zelo trebušnat je bil, grozno je ječal in stokal, ko ga je obdelaval krepki Francoz, in rajši prepustil popom, da so ga zvezali; šele potem, videč, da zanj ni več nevarnosti, je oblastno držal ujetega za noge in pomagal ga tirati v ječo. Sablje bajè niti imel ni.

(Dalje.)

Slika.

(Spisal Janko Barlè.)

III.

Semenj ga je prinesel. Na hišnih vogalih je obesil nekoliko okvirov, v katerih so bile razne fotografske slike. Kazale so te slike razne osebe, moške in ženske, stare in mlade; bile so tu poprsne slike, v celi veličini in v skupinah. Fotograf je bil v našem mestu redek gost.

„Hej to ni navaden fotograf, to je umetnik, vsakega dobro zadene in cenó dela slike“ govorili so meščanje. Hitelo je k njemu vse, mlado in staro. Taka prilika se redkokdaj ponudi.

Tudi Zoretičevo Pepico in Prosenovo Ivanko je popala želja, da se dasta naslikati. Odhiteli sta k Grzinovi Anici in jo povprašali:

„Nu, Anica, ali se daš tudi naslikati? Ne velja veliko, pa bomo imele vendar lep spominek.“

Anica je premišljevala, češ, kaj bi meni moja slika? Oče in mati me vidita vsak dan, a drugih znancev nimam, katerim bi mogla sliko poslati. Kar se spomni Tončka; morda bi njega vendar-le veselilo, ko bi mu dala svojo sliko!

„Kaj se res mislita vi dve slikati?“

„Zakaj pa ne? Fotograf pride malokdaj v naše mesto, a slika bo lep spomin naše mladosti. Tako mlade ne bomo nikdar več.“

„No, ako se vidve dasta, dam se še jaz“, dejala je Anica. — In tako je bilo.

Lepega nedeljskega popoldneva so odhitele vse tri prijateljice k umetniku. Bile so vse tri praznično oblečene in neko veselje, pa tudi neki strah jim je odseval z lica. Moj Bog, saj so se dale šele prvokrat slikati.

Umetnik jih je veselo sprejel: mlade in brdke so bile, in bil je uverjen, da bodo njihove slike delale čast njegovi izurjenosti, ko jih razstavi. Fotografiral je vsako posebej. Imel je mnogo opravila, dokler jih ni dobro namestil. Gledal je skozi oni svoj stroj, go-

voril jim je, kako naj se držé, skakal semtertje, nameščal jim roke in glavo, in ko je mislil, da je vse v redu, vskliknil je:

„Prosim pozor, gospodična, samo par trenutkov!“ obrnil je nekaj v svojem stroju in potem dejal kakor naučeno:

„Hvala lepa!“

Anici je bilo čudno pri srcu, ko je sedela na onem osodnem stolcu. Smejala bi se, a ni si upala; mislila je, da še celó dihati ne bi smela, njeni črni očesi sta gledali nekam v daljavo, in v srcu ji je dejalo, da vendar komu kdaj s to svojo sliko naredi veselje. Spominek je spominek.

Čez nekoliko dnij je dobila šest svojih slik. Prijateljice so ji govorile, da je dobro zadeta in njej je sami bilo ugodno pri srcu, ko je gledala one slike. Slike so bile lepe; ali je bila tudi ona lepa, o tem ni hotela razmišljati. Kaj je pač lepota! Tudi pisana cvetka je lepa, da je lepše ne bi mogel naslikati najslavnejši slikar, pa pride mráz, in cvetka je strta, zamorjena.

Tonček je dobil dobro službo v glavnem mestu. Pisal je kmalu materi, pozdravil je sosedove, posebej pa še Anico in povprašal, kaj dela. Materi je bilo to drago, hitela je k Grzinovim in jim prečitala list. Anica si je vsako besedico zapisala v svoje srce, a ko je zaslišala svoje ime, takrat jo je pogrelo. Ni si mogla kaj in rekla je Vrtinovki:

„Kadar mu bode pisali, teta, tedaj pozdravite tudi vi njega. Recite, da mu vse dobro želimo in kmalu naj se povrne.“

Od sedaj je skoro vsakikrat, ko je le utegnila, skočila k Vrtinovki. Pogovor je že tako nanesel, da se je razgovarjalo tudi o Tončku, in o kom bi se, če ne o njem? Takrat je bilo Anici tako ugodno in morala si je priznati, da ima Tončka rada tako, kakor ga je imela nekdanj, ko sta skupaj igrala.

Georgine, katere so dolgo cvetle na Aničinem vrtu, povešale so žalostno svoje cvetoče

glavice, prišel je mraz in zamoril jim mlado življenje. Listje je odpadlo z dreves, in neke noči je pobelil sneg strehe in ceste, vrtove in polja. Prišla je zima, dolga ledena zima. Na oknih so cvetle ledene cvetlice in od streh so visele ledene sveče. Ugodno je bilo pri topli peči, ugodno v gorki sobi, kjer so ljudje najrajši sedeli; na ulico je šel samo oni, kateri je moral. Vrtinovka je prišla malo ne vsak dan po večkrat k Grzinovim, in kam naj bi šla, saj je bila doma tako sama in zapuščena. Anica je bila vedno vesela, kadar je prišla Vrtinovka, dasi ni bila najbolje zdrava. Kdo vé, kje je našla kašelj, da se je že več dni držal tako trdovratno. Pila je razne čaje, vendar je kašljala in slabela. Tonček je pisal, da pride o božiču domov, vendar ga ni bilo. Nekaj huda zima, nekaj pa opravila so ga zadržala. A pride gotovo na spomlad za nekoliko dni.

In spomlad je prišla. Led in sneg sta se tajala, solnce se je čez dolgo časa zopet pokazalo, prve pomladanske cvetke so vzdigovale lepe glavice in lastovke so pričvrčale od juga. Vse se je vzbujevalo, vse je vstajalo prerojeno. Le Anica, Anica Grzinova — si ni mogla pomagati. Silila se je, dejala je, da jo nič ne boli, a slabela je od dné do dné in kašljala, kašljala. Solnce rumeno, katero je privabilo vse na dan, privabilo je tudi njo na njen vrtec. Videla je ondi svoje miljenke, svoje cvetlice, pozdravljale so jo in obračale v njo glavice, kakor da ji hočejo reči: — „Dobro došla, naša prijateljica!“ — vendar ona jih je le žalostno gledala. Ostri pomladanski zrak jo je zabodel v prsni, kašljala je in vrnila se je zopet v sobico.

„Mama, mama“, — dejala je — „tako mi je hudo! Ali mislite, da ne bom nič več zdrava?“

„Kaj ne bi bila zdrava, zlato dete moje!“ odgovorila ji je žalostno mati. „Pridejo toplejši dnevi in ti pojdeš zopet na vrt k svojim cvetlicam. Samo da bi te že jedenkrat pustil ta nesrečni kašelj!“

Bilo je materi hudo, ko je videla hčerko, kako slabi in gine od dneva do dneva, vendar pomogla ji ni. Sama je čutila, da ji pokosi hčerko smrt, kakor zamori slana mnogo zgodnjo cvetko.

Tudi Vrtinovka je prihajala dan na dan k Anici.

„Ali je kaj pisal Tonček?“ vprašala je navadno Vrtinovka.

„Pisal je, pisal, in pravi, da skoraj pride domov pogledat. Ali ga težko pričakuješ, dete moje?“

„Teta, meni se zdi, da ga ne bom nič več videla. Pa bodi božja volja!“

A ko sta bili jedenkrat sami v sobi, pogledala je Anica milo Vrtinovko, prišla jo je za roko, sklonila se k nji in dejala:

„Teta, ali ne bode te hudi?“

„Kaj bi bila huda na tebe, srček moj?“

„Vidite, to-le sliko sem shranila za Tončka; pošljite mu jo!“ in vzela je iz mizice svojo sliko, v očesih so ji zalesketale solze in zakašljala je.

„Umiri se, Anica, umiri! Razumem te. Vse bo dobro!“ tolažila jo je Vrtinovka.

„Teta, meni ne bo nikdar več bolje. Ne pozabite me in moj grobek okrasite s cvetkami! Kaj ne, da bode te, teta?“

„Seveda bom, dete moje.“

In res ji ni bilo bolje. Ležala ni, posedevala je in utrnila je, kakor zvezdica na temnomodrem poletnem dnevu. Prvi metuljčki so frfotali po zraku, bučelice so šumele po belordečih jablanovih cvetovih, rdeči tulipani so moléli zvončaste cvetove v zrak, slavček je gostolel nekje v grmovju na vrtu, ko je bilo Anici hudo, hudo. Naslonila se je na mater, prosila je, da ji odpre okno na vrt, od koder je sijalo poslavljajoče se solnce in poslovila se je tudi ona od tega sveta.

* * *

Čez nekoliko dni se je povrnil Tonček domov. Anica je bila že zakopana. Ni vedel, da je umrla. Hitel je tje na njen grob. Lepo je bil okrašen s cvetlicami, kakor je pokojnica sama želela. Tam mu je bilo nekoliko lože. Okrog njega so se porazvrstili križi, leseni in kameniti, grobove je obrobila zelena, bujna trava, tu pa tam je vzdigovala glavico pomladanska cvetka, a v sredi med grobovi se je belila lepa cerkvica z malim zvonom. Hudo je bilo Tonetu. V onem grobu, pred katerim je klečal, kakor da je bila pokopana vsa njegova mladost, vsi mladostni spomini. Pritiskal je na prsi pokojničino sliko in plakal. Od najlepše mladostne sreče, od najslajših upov mu je ostala samo — slika.